

PHÒNG, CHỐNG TỘI PHẠM BUÔN LẬU KHU VỰC BIÊN GIỚI PHÍA BẮC CỦA BỘ ĐỘI BIÊN PHÒNG

BÙI CÔNG LONG*

Khu vực biên giới phía Bắc là một phần lãnh thổ thiêng liêng của Tổ quốc, việc phòng, chống tội phạm buôn lậu khu vực biên giới là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân, trong đó Bộ đội Biên phòng là lực lượng nòng cốt nhằm giữ gìn an ninh, trật tự an toàn xã hội, bảo vệ cuộc sống bình yên của Nhân dân, đặc biệt là đồng bào dân tộc thiểu số. Bài viết làm rõ vai trò phòng, chống tội phạm buôn lậu khu vực biên giới phía Bắc của Bộ đội Biên phòng; từ đó, đề xuất một số biện pháp phòng, chống tội phạm buôn lậu khu vực biên giới phía Bắc của Bộ đội Biên phòng hiện nay.

Từ khóa: Phòng, chống tội phạm buôn lậu; khu vực biên giới phía Bắc; Bộ đội Biên phòng.

The Northern border region is a sacred part of the national territory. Combating smuggling crimes in this area is a collective responsibility of the Party, the People, and the armed forces, with the Border Guard serving as the core force. The Border Guard plays a pivotal role in maintaining security, social order, and public safety, protecting the peaceful lives of the People, especially ethnic minorities. This article clarifies the role of the Border Guard in combating smuggling crimes in the Northern border region and proposes measures to strengthen efforts against smuggling in this strategic area.

Keywords: Combating smuggling crimes; Northern border region; Border Guard.

NGÀY NHẬN: 16/8/2024

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 20/11/2024

NGÀY DUYỆT: 16/12/2024

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.347.2024.1035>

1. Đặt vấn đề

Bộ đội Biên phòng là lực lượng vũ trang của Đảng, Nhà nước, một bộ phận của Quân đội nhân dân Việt Nam, có vị trí, vai trò đặc biệt quan trọng trong bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia. Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 28/9/2018 của Bộ Chính trị (khóa XII) về Chiến lược biên giới quốc gia đã khẳng định: quản lý, bảo vệ biên giới quốc gia là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, của cả hệ thống chính trị và của cả nước...

lực lượng vũ trang nhân dân làm nòng cốt, Bộ đội Biên phòng là lực lượng chuyên trách, lực lượng chiến đấu đầu tiên, bám trụ đến cùng để bảo vệ và giữ vững biên giới quốc gia. Do đó, phòng, chống tội phạm buôn lậu khu vực biên giới phía Bắc của Bộ đội Biên phòng Việt Nam có vai trò rất quan trọng trong việc giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội, góp phần xây dựng và

* NCS, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam trong tình hình mới.

Tội phạm buôn lậu là tội phạm có hành vi nguy hiểm cho xã hội, ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự bình yên của Nhân dân và được quy định tại Điều 8 *Bộ luật Hình sự* năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017) và tại Điều 188 quy định: người nào buôn bán qua biên giới hoặc từ khu phi thuế quan vào nội địa hoặc ngược lại trái quy định của pháp luật thuộc một trong các trường hợp sau đây thì bị phạt tiền từ 50 - 300 triệu đồng hoặc phạt tù từ 6 tháng đến 3 năm...

Phòng, chống tội phạm buôn lậu là một bộ phận quan trọng của cuộc đấu tranh chống tội phạm ở nước ta, đồng thời là một nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên, lâu dài, gắn liền với nhiệm vụ quản lý bảo vệ chủ quyền an ninh biên giới quốc gia của Bộ đội Biên phòng. Vì vậy, phòng, chống tội phạm buôn lậu là một nhiệm vụ của công tác quản lý, bảo vệ biên giới quốc gia, giữ gìn an ninh trật tự ở khu vực biên giới của Bộ đội Biên phòng nhằm chống lại những hành vi xâm phạm đến trật tự quản lý kinh tế của Nhà nước; tạo điều kiện thuận lợi cho phát triển kinh tế - xã hội và củng cố tiềm lực quốc phòng, an ninh cho đất nước nói chung và khu vực biên giới phía Bắc nói riêng.

2. Thực trạng trong công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu khu vực biên giới phía Bắc của Bộ đội Biên phòng

Khu vực biên giới phía Bắc có vị trí chiến lược quan trọng về kinh tế, chính trị, văn hóa và quốc phòng, an ninh, bao gồm: khu vực Đông Bắc và Tây Bắc (Quảng Ninh, Lạng Sơn, Cao Bằng, Hà Giang, Lào Cai, Lai Châu, Điện Biên); khu vực phía Bắc giáp với Trung Quốc, phía Tây giáp với Lào và Campuchia. Khu vực Đông Bắc và Tây Bắc có đường biên giới chung với Trung Quốc, Lào và Campuchia là 4.639 km; biên giới phía Bắc của Việt Nam giáp với Trung Quốc có chiều dài trên đất liền là 1.350 km.

Thời gian qua, với vai trò, nhiệm vụ của Bộ đội Biên phòng, trước hết là chủ động tham mưu cho lãnh đạo các cấp thuộc chính quyền địa phương, tham mưu cho lãnh đạo đơn vị Bộ đội Biên phòng xây dựng các kế hoạch, chương trình phát động phong trào đấu tranh, phòng, chống tội phạm hàng năm với các nội dung phù hợp đặc điểm tình hình địa bàn khu vực biên giới. Nội dung tham mưu tập trung vào xây dựng các kế hoạch theo định kỳ về tuyên truyền, phổ biến pháp luật, về quan hệ phối hợp giữa các lực lượng phục vụ công tác phòng ngừa tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới biển. Công tác tham mưu thể hiện tính chủ động gắn với đặc điểm tình hình địa bàn khu vực biên giới.

Công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu của Bộ đội Biên phòng khu vực biên giới phía Bắc đã góp phần quan trọng vào việc hỗ trợ, giúp đỡ Nhân dân, đặc biệt là đồng bào dân tộc thiểu số vùng sâu, vùng xa phát triển kinh tế - xã hội, xóa đói, giảm nghèo, xây dựng đời sống văn hóa mới, xóa bỏ những hủ tục lạc hậu; qua đó, phát hiện, ngăn chặn, triệt tiêu những âm mưu, thủ đoạn chống phá cách mạng Việt Nam, xuyên tạc, chia rẽ khối đại đoàn kết dân tộc của các thế lực thù địch, phản động.

Với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học - công nghệ hiện đại, xu thế toàn cầu hóa, mở rộng quan hệ đối ngoại hợp tác phát triển, nhiều loại tội phạm mới xuất hiện với thủ đoạn tinh vi, nham hiểm gây khó khăn cho Bộ đội Biên phòng để dễ dàng qua cửa khẩu biên giới, đưa những mặt hàng buôn lậu vào Việt Nam. Hiện nay, phương thức hoạt động chủ yếu của tội phạm buôn lậu khu vực này là: các đối tượng chủ hàng thường thu gom hàng hóa từ các nơi, tập kết số lượng lớn tại các cảng nội địa và một số bến bãi có địa hình phức tạp, khó quan sát

để chuyển xuống tàu, rồi dùng bộ hồ sơ chứng từ lưu thông nội địa để hợp thức hóa trên đường vận chuyển, khi tàu chạy đến gần lãnh hải thì chuyển hướng đi các nước khác và hoạt động chủ yếu về ban đêm.

Một bất cập về cơ chế, chính sách, đó là chính sách ưu đãi trong đầu tư, gia công, sản xuất hàng xuất khẩu, ưu đãi về tạm nhập, tái xuất, chuyển khẩu, thông quan hàng hóa các đối tượng thực hiện việc “tạm nhập”, rồi “tái xuất” sang nước thứ 3 nhưng thực tế chỉ “tái xuất trên hồ sơ” còn hàng hóa thì đã “tuồn” vào thị trường nội địa hoặc có “tái xuất” nhưng tới phao số 0 (nơi neo đậu chờ vào các cảng nội địa) lại tìm cách đưa hàng hóa quay trở lại Việt Nam để tiêu thụ.

Tình trạng khai báo gian dối về hàng hóa qua biên giới biển vẫn còn xảy ra nhiều, nhất là khai báo không trung thực về giá trị hàng hóa (khai báo trị giá thấp hơn thực tế hoặc khai báo giá trị cao hơn thực tế); khai báo không đúng về số lượng, trọng lượng và chất lượng hàng hóa; về xuất xứ hàng hóa; chủng loại hàng hóa; thủ đoạn làm giả mạo giấy tờ, chứng từ xuất, nhập khẩu hàng hóa. Các chủ hàng lợi dụng hàng hóa được Nhà nước cho xuất, nhập khẩu miễn thuế hoặc có ưu đãi riêng đối với một số hàng hóa để “che đậy” xuất, nhập khẩu các loại hàng hóa khác ngoài danh mục mặt hàng mà Nhà nước cho xuất, nhập khẩu với ưu đãi đặc biệt; lập bộ chứng từ hàng hóa không đầy đủ, khai báo vượt quá yêu cầu những mặt hàng được sử dụng vào mục đích ưu đãi nhưng thực chất để sử dụng vào mục đích khác nhằm trốn thuế.

Những thủ đoạn móc nối, cấu kết của những đối tượng buôn lậu thường móc nối với nhóm bạn bè, họ tộc, đồng hương... móc nối với một số cán bộ, công nhân viên có quan hệ trong các cơ quan nhà nước, tổ chức có điều kiện để hoạt động buôn lậu.

Trong công tác ngăn ngừa các thủ đoạn mua - bán hàng lậu cũng có nhiều khó khăn, vì đối tượng mua, bán hàng lậu thường tiến hành nhanh chóng và diễn ra ở những nơi bí mật khác nhau. Trong phương thức thanh toán của tội phạm này chủ yếu bằng tiền - hàng trao tay song cũng có nhiều trường hợp lấy hàng trước, trả tiền sau hoặc ngược lại; có trường hợp mua hàng ở một địa điểm và thanh toán ở một địa điểm khác, có trường hợp buôn lậu tiến hành thanh toán qua trung gian.

Vận chuyển là khâu quan trọng và cũng là khâu yếu nhất, dễ bị bóc lột nhất, cho nên những đối tượng này thường sử dụng mọi thủ đoạn, sử dụng mọi hình thức khác nhau để bảo đảm an toàn cho quá trình vận chuyển.

Thời gian qua, công tác phát hiện thủ đoạn vận chuyển và bảo vệ của đối tượng buôn lậu cũng đã được tăng cường hơn, từ đó đã xác định rõ phương thức thủ đoạn cất giấu hàng hóa và ngụy trang hàng lậu. Tuy nhiên, hoạt động của đối tượng buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới có chiều hướng không giảm trên khu vực biên giới phía Bắc, xuất hiện hành vi và thủ đoạn tinh vi, khôn khéo (từ mua chuộc, lôi kéo cho đến manh động và liêu lĩnh); đặc biệt là đường dây buôn lậu có sự liên kết móc nối trong nước với nước ngoài được tổ chức rất chặt chẽ, có sự chỉ huy thống nhất, được trang bị các phương tiện kỹ thuật hiện đại để thực hiện hành vi phạm tội. Các nhóm đối tượng buôn lậu này, gồm:

(1) Nhóm các đối tượng buôn lậu chuyên nghiệp làm việc trong các tổ chức kinh tế - xã hội, cơ quan, đoàn thể, lực lượng vũ trang tham gia hoạt động buôn lậu, dưới hình thức: lợi dụng danh nghĩa công chức nhà nước, tiếp tay cho các đối tượng buôn lậu; lợi dụng danh nghĩa cơ quan nhà nước, đơn vị thuộc lực lượng vũ trang để sử dụng giấy tờ hợp pháp về kinh doanh xuất, nhập khẩu do

cơ quan nhà nước có thẩm quyền cấp; dùng các phương tiện vận chuyển của Nhà nước; dùng tiền vốn, kho bãi của cơ quan nhà nước để mua bán, cất giấu hàng lậu...

(2) Nhóm các đối tượng trong các doanh nghiệp ngoài quốc doanh, các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài lợi dụng các hoạt động liên doanh liên kết, các hoạt động thương mại quốc tế, trao đổi, nghiên cứu khoa học để buôn lậu.

Bên cạnh đó, các đối tượng trong các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài đã lợi dụng hoạt động liên doanh, liên kết với nước ngoài để vận chuyển, buôn bán vật tư, máy móc, thiết bị, hàng hóa với số lượng lớn. Nhóm đối tượng này thường có trình độ chuyên môn cao, nắm rõ chính sách xuất, nhập khẩu cũng như thương mại quốc tế, do vậy, lợi dụng các “kẽ hở” của pháp luật để thực hiện hành vi buôn lậu. Nhóm các đối tượng lợi dụng điều kiện công tác quan hệ với nước ngoài để buôn lậu.

3. Một số nội dung, biện pháp phòng, chống tội phạm buôn lậu khu vực biên giới phía Bắc của Bộ đội Biên phòng

Một là, Đảng ủy, Bộ Chỉ huy Bộ đội Biên phòng các tỉnh khu vực biên giới phía Bắc cần quán triệt sâu sắc quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, sự chỉ đạo của các bộ, ngành có liên quan và của Bộ Tư lệnh Bộ đội Biên phòng về nhiệm vụ phòng, chống tội phạm buôn lậu; trên cơ sở đó, có nhận thức đúng đắn về vị trí, vai trò của công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu; đồng thời, xác định công tác này là một trong những nhiệm vụ trọng tâm của công tác biên phòng và thể hiện quyết tâm chính trị cao của cán bộ, chiến sĩ trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện.

Bộ đội Biên phòng các tỉnh khu vực biên giới phía Bắc cần nêu cao tinh thần, trách

nhiệm trước Đảng, Nhà nước và Nhân dân; tích cực, chủ động xây dựng các phương án, kế hoạch hành động sát với đặc điểm, tình hình, yêu cầu, nhiệm vụ đề ra ở mỗi khu vực, địa bàn; tổ chức tuần tra, canh gác, kiểm soát chặt chẽ người và phương tiện đi qua cửa khẩu; đặc biệt phân công, giao nhiệm vụ cho những tổ, đội thường xuyên phối hợp với Nhân dân nắm bắt các đối tượng có biểu hiện buôn lậu để kịp thời ngăn chặn, xử lý theo đúng quy định của pháp luật.

Hai là, chủ động nắm chắc diễn biến tình hình về hoạt động buôn lậu, có sự chủ động trong phân tích, đánh giá, dự báo về hoạt động buôn lậu, đề ra biện pháp, đối sách và được cụ thể hóa trong các kế hoạch, chương trình công tác của các đơn vị, nhất là các đơn vị phụ trách, quản lý địa bàn trọng điểm về buôn lậu. Các bộ phận, Bộ đội Biên phòng cần chủ động trong mọi tình huống, xây dựng các phương án, dự báo trước xu hướng tội phạm buôn lậu để có kế sách ứng biến phù hợp, hiệu quả, bảo đảm an toàn tuyệt đối về người và vũ khí trang bị trong mọi tình huống, điều kiện, hoàn cảnh.

Ba là, phối hợp với các lực lượng chức năng tham gia trong xây dựng kế hoạch, tổ chức triển khai các biện pháp phòng, chống tội phạm buôn lậu, nhất là trong giải quyết các khó khăn xuất phát từ đặc điểm điều kiện tự nhiên biên giới trên biển rất khó kiểm soát. Công tác phối kết hợp cần tiến hành thường xuyên, liên tục nhưng có trọng tâm, trọng điểm ngay trong từng kế hoạch, phương án; thường xuyên có sự trao đổi thông tin qua lại giữa các bộ phận, lực lượng; từ đó, xây dựng nội dung, chương trình làm việc phù hợp, hiệu quả ở từng khu vực, địa bàn; tránh hình thức, không thiết thực, hiệu quả trong phối kết hợp giữa Bộ đội Biên phòng với các lực lượng, bộ phận

có liên quan trong phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới phía Bắc.

Bốn là, tổ chức tiến hành các biện pháp phòng, chống tội phạm buôn lậu. Theo đó, Bộ đội Biên phòng tiến hành đa dạng và chủ động các biện pháp đấu tranh phòng, chống tội phạm buôn lậu, phòng ngừa xã hội, phòng ngừa nghiệp vụ kết hợp chặt chẽ với thể trận quốc phòng toàn dân góp phần ngăn chặn hiệu quả các hành vi buôn lậu xảy ra ở khu vực biên giới biển phía Bắc.

Trong quá trình đó, Bộ đội Biên phòng cần vận dụng linh hoạt, sáng tạo nội dung, hình thức, biện pháp phòng, chống tội phạm buôn lậu, trên cơ sở căn cứ vào tình hình thực tế, cụ thể của sự việc, tình huống đang diễn ra, xác định các biện pháp đúng, trúng, bảo đảm an toàn tuyệt đối về mọi mặt. Trang bị đầy đủ các phương tiện cho các lực lượng, bộ phận tiến hành các biện pháp phòng, chống tội phạm buôn lậu, luôn ở trong tâm thế chủ động, không để bị động, bất ngờ trong các tình huống. Kết hợp nhiều hình thức, biện pháp phòng, chống tội phạm buôn lậu qua khu vực biên giới ở phía Bắc Việt Nam, như: tuyên truyền, vận động; tăng cường tuần tra, canh gác, kiểm soát chặt chẽ người và phương tiện qua cửa khẩu; phối hợp với già làng, trưởng bản, người có uy tín; xây dựng thể trận lòng dân, nhất là đồng bào dân tộc thiểu số; phối hợp với cấp ủy chính quyền địa phương rà soát, nắm chắc địa bàn, đối tượng...

4. Kết luận

Phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới phía Bắc Việt Nam là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, của mọi người dân, trong đó Bộ đội Biên phòng là lực lượng nòng cốt trong tiến hành các biện pháp làm thất bại mọi âm mưu, thủ đoạn của tội phạm buôn lậu. Việc phát huy vai trò nòng cốt của Bộ đội Biên phòng trong phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực

biên giới phía Bắc góp phần đem lại cuộc sống bình yên cho Nhân dân, nhất là đồng bào dân tộc thiểu số ở khu vực biên giới phía Bắc; giữ vững an ninh quốc gia, tạo môi trường ổn định để người dân, doanh nghiệp phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng đời sống văn hóa mới, củng cố quốc phòng, an ninh, bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ.

Với tinh thần “Đồn là nhà, biên giới là quê hương, đồng bào các dân tộc anh em là ruột thịt”, cán bộ, chiến sĩ Bộ đội Biên phòng luôn phát huy tốt vai trò nòng cốt trong mọi hoạt động, góp phần tô thắm, lan tỏa phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” trong thời kỳ mới, hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ mà Đảng, Nhà nước và Nhân dân đã tin tưởng giao phó như lời của cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã khẳng định: Thành tích của Bộ đội Biên phòng đã góp phần tô thắm thêm truyền thống anh hùng, làm rạng ngời thêm phẩm chất cao quý “Bộ đội Cụ Hồ”¹ □

Chú thích:

1. Nguyễn Phú Trọng (2023). *Một số vấn đề về đường lối quân sự, chiến lược quốc phòng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa thời kỳ mới*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 284.

Tài liệu tham khảo:

1. Thủ tướng Chính phủ (2015). *Chỉ thị số 01-CT/TTg ngày 09/01/2015 về việc tổ chức phong trào toàn dân tham gia bảo vệ chủ quyền lãnh thổ, an ninh biên giới quốc gia trong tình hình mới*.

2. *Phát huy vai trò nòng cốt của Bộ đội Biên phòng trong bảo đảm an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội và ứng phó với các thách thức an ninh phi truyền thống tại khu vực biên giới trong tình hình hiện nay*. <https://www.tapchicongsan.org.vn>, ngày 29/4/2023.

3. *Phát huy vai trò của Bộ đội Biên phòng trong công tác tuyên truyền, vận động đồng bào các dân tộc phát triển kinh tế - xã hội, bảo vệ chủ quyền biên giới*. <https://www.xaydungdang.org.vn>, ngày 25/12/2023.